

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือแสวงหา ความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการ ทักษะ วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และความก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ. 2552 : 1) ด้วยความสำคัญดังกล่าว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของคนในชาติเพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาในการประกอบกิจการงาน ทั้งส่วนตัวครอบครัว กิจกรรมทางสังคม ประเทศชาติ โดยเฉพาะคุณค่าทางวรรณคดีและภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษที่ได้ สร้างสรรค์ไว้ อันเป็นส่วนเสริมความงดงามในชีวิตเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราว จากอดีตถึงปัจจุบัน และเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้น การเรียนภาษาไทยจึงเรียนรู้เพื่อให้ เกิดทักษะอย่างถูกต้องเหมาะสมกับการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ แสวงหาความชื่น ชม ซาบซึ้งและภูมิใจในภาษาไทย (กรมวิชาการ. 2552 : 3) ดังนั้น การเรียนการสอน ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝน จนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การอ่าน และการฟัง เป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้ ประสบการณ์ ส่วนการพูดและการเขียน เป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิด ความคิด ความเห็น ความรู้และ ประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสาร ให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำความรู้ ความคิดมาเลือกใช้ เรียบเรียงคำตามหลักการใช้ภาษา ได้ถูกต้องตรงตามความหมาย กาลเทศะ และใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2545 : 80)

การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากในการดำรงชีวิตของคน เพราะผลการประเมินนักเรียนจำนวน 40 ประเทศพบว่า ด้านการอ่านของคนไทยอยู่ในลำดับที่ 35-36 ถือได้ว่าค่อนข้างต่ำ ดังนั้น ทุกภาคส่วนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเด็กนักเรียนต้องให้ความสำคัญ ต้องให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ ร่วมพลังสมอง ช่วยกันวางแผนคิดค้นหาวิธีแก้ไขปัญหา “การอ่านออกเสียง” และ “การสะกดคำ” ของนักเรียนไทยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง อย่างจริงจังเพราะการอ่านนั้นถือเป็น “หัวใจ สำคัญอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน” เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษาควรได้รับการแนะนำ อบรมสั่งสอน ฝึกฝนทักษะ การอ่านออกเสียงภาษาไทย การสะกดคำภาษาไทย และอ่านคำภาษาไทยให้ได้ ให้คล่องแคล่ว และแตกฉาน (คมสันดี คมนต์ทิพย์รัตน์, 2552 : 1) เมื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดทักษะการอ่านก็พบว่า หนังสือเป็นปัจจัยที่สำคัญคงที่แน่นอนมาต ชวลิต (2530 : 7) กล่าวว่า สิ่งจำเป็นต้อง รณรงค์เพื่อให้รู้หนังสือและให้อ่านเป็นกิจนิตย์ก็คือหนังสือ เช่นเดียวกับก่อ สวัสดิ์พานิชย์ (2532 : 3) กล่าวว่า หนังสือแต่ละเล่มเป็นชุมทรัพย์ทางปัญญาซึ่งได้อ่านหนังสือมากก็ยังมี ปัญญามาก

ดังนั้น การจัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กในแต่ละวัย ตลอดจน ความสนใจที่เหมาะสมก็ยังมีส่วนทำให้ทักษะการอ่านเกิดผลสัมฤทธิ์ดังที่ กลิ่น สระทองเนียม (2545 : 23) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านเป็นชุมทรัพย์ทางปัญญาที่ยั่งยืนที่สุด เพราะการอ่านสามารถสร้างความรู้เท่าทันวิทยาการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องไม่ เลือกว่าเวลา สถานที่ การมีนิสัยรักการอ่าน ชอบแสวงหาความรู้ เมื่อมีการอ่านมากก็ทำให้เกิดจินตนาการ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตนเอง พัฒนางานให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของโลก ฉะนั้น หนังสือส่งเสริมการอ่านจึงเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ดังที่งานวิจัยของสมสนธิ ไพศาล (2548 : 58-87) ; หงษ์สา ดวงจันทร์โชติ (2548 : 85-86) ; อรุณี จิรมหาศาล (2550 : 66-67) ; อุไร ยาพิมาย (2550 : 95-96) ; จุฑามาศ ชัยสงคราม (2552 : 72-73) ; วานิช ยืนชีวิต (2552 : 109-110) ; นิตยา เชื้อดวงมุข (2553 : 86-87) และอรรธินา อังกะโทก (2553 : 77-78) ที่พบว่า หนังสือส่งเสริม การอ่านที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ และกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการอ่านเป็นไป ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เฉลี่ยร้อยละ 85.33/86.43, 94.37/91.61, 80.44/80.20, 87.67/83.85, 84.72/82.22, 85.12/84.31, 88.85/89.42 และ 85.24/89.16 ตามลำดับ

หนังสือส่งเสริมการอ่านช่วยให้นักเรียนได้รับความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน สนองความต้องการของนักเรียน ช่วยสร้างความคิดคำนึงและความคิดสร้างสรรค์ ช่วยพัฒนา

การเรียนรู้ด้านภาษาให้เจริญตามวัย ช่วยปลูกฝังคุณธรรม เจตคติ และแบบอย่างอันพึงปรารถนาให้เกิดแก่นักเรียนช่วยให้นักเรียนรู้จักหนังสือ อ่านหนังสือเป็น อ่านหนังสือเก่ง เกิดนิสัยรักการอ่านซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนในอนาคตในแง่ที่รู้จักใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ (จินตนา ไบกาชูยี. 2542 : 27-28) การอ่านเป็นวัฒนธรรมในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ปัจจุบันสังคมโลกเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และการแข่งขัน การอ่านจึงเป็นวิธีที่จะช่วยให้มนุษย์ได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และแนวคิดใหม่ ๆ อันจะเป็นการพัฒนาตนเองและรู้จักปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขใช้การอ่านเป็นวิถีแห่งการเรียนรู้ซึ่งจะเป็นการสร้างสรรคสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2549 : 1) การส่งเสริมการอ่านเป็นกลไกสำคัญที่จะพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รู้จักแสวงหาความรู้จากการอ่าน ซึ่งจะเป็นเป็นการเสริมสร้างเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2549 : 1)

สภาพปัญหาการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโคกไร่ ที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนและเป็นครูประจำชั้น ในระหว่างปีการศึกษา 2551 ถึง 2553 พบว่า นักเรียนบางส่วนยังอ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง ไม่ชอบอ่านหนังสือ ไม่มีทักษะในการอ่าน อ่านออกเสียงไม่ถูกต้อง ไม่เข้าใจในเรื่องที่อ่าน สรุปเรื่องและจับใจความสำคัญของเรื่องที่ไม่ได้ ไม่สามารถตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้ นอกจากนี้ในส่วนของหลักเกณฑ์ทางภาษา นักเรียนบางส่วนยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับการสะกดคำ ซึ่งสาเหตุอาจมาจากครูขาดเทคนิคการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนบางคนไม่มีความพร้อมในการเรียน ขาดแคลนสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพผู้เรียน ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่จะส่งผลให้ผู้เรียนอ่านไม่คล่อง เขียนไม่คล่อง นอกจากนี้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโคกไร่ ในปีการศึกษา 2553 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 65.25 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนได้ตั้งเป้าหมายไว้ที่ร้อยละ 70.00 (โรงเรียนบ้านโคกไร่. 2553 : 15)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้สอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโคกไร่จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยภาพยนตร์ 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของภาษาไทย ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพต่อไป

คำถามเพื่อการวิจัย

การอ่านโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะพัฒนาการอ่านภาษาไทยของนักเรียนได้มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของหนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อเปรียบเทียบการอ่านภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11

สมมุติฐานการวิจัย

1. หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80
2. การอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลังเรียนสูงขึ้นจากก่อนเรียน

ตัวแปรการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่านโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. ตัวแปรตาม ได้แก่
 - 2.1 การอ่านภาษาไทย
 - 2.2 ความพึงพอใจของนักเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านโคกไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. สถานที่

โรงเรียนบ้านโคกไร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

3. กรอบเนื้อหา

หนังสือส่งเสริมการอ่านสร้างขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่นำเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เขียนในรูปกาพย์ยานี 11 เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของกระทรวงศึกษาธิการ

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ระหว่างวันที่ 1-30 มิถุนายน พ.ศ. 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนา หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่าน โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ทักษะการอ่านภาษาไทย หมายถึง ความชำนาญและความคล่องแคล่วในการอ่านภาษาไทย ได้แก่ การอ่านออกเสียง การเรียงลำดับเหตุการณ์ และการเข้าใจความหมายเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง

หนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง หนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เขียนในรูปกาพย์ยานี 11 เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของกระทรวงศึกษาธิการ

กาพย์ยานี 11 หมายถึง ชื่อกาพย์ชนิดหนึ่ง บทหนึ่งมี 2 บาท บาทหนึ่งมี 2 วรรค วรรคแรก 5 คำ วรรคหลัง 6 คำ รวมเป็น 11 คำ

การทดสอบประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 หมายถึง คุณภาพด้านกระบวนการ และผลลัพธ์ของหนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 ดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนจากการทำแบบฝึกหัดท้ายบททุกชั้นรวมกัน

80 ตัวหลัง หมายถึง ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนทุกคนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียน

ค่าดัชนีประสิทธิผล หมายถึง ค่าที่แสดงความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียน โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชื่นชอบหรือพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. โรงเรียนมีหนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจ และสภาพท้องถิ่นของนักเรียน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความสุขสานในการอ่าน ทำให้การจัดกิจกรรมพัฒนาการอ่านของนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นักเรียนได้รับประสบการณ์เรียนรู้นอกเหนือจากหนังสือเรียน ช่วยพัฒนาการอ่านของนักเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน รวมทั้งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
2. ครูนำหนังสือส่งเสริมการอ่าน ไปใช้พัฒนาการสอนให้มีประสิทธิภาพ
3. เป็นแนวทางสำหรับครู และผู้สนใจในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านด้วยกาพย์ยานี 11 ในเนื้อหาสาระการเรียนรู้ภาษาไทยหรือในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป